אמר רבא לפום חורפא שבשתא כו'. הוי מלי למיפרך רבא ממתני' דבפרק אלמנה דיבמות (דף סו. ושם) דתנן נכסי מלוג אם פחתו פחתו לה אלמנה אינם באחריות הבעל אלא דעדיפא פריך לי נמי היא מתניתין אינא לאוקמא בקרקע שנתמעט מדין שומרין כדאמר בהזהב (לעיל דף מו.) שומר חנם אינו נשבע שומר שכר אינו משלם וה"ה שואל דוכי ישאל קאי אמאי דקא אייריו קראי לעיל:

דאגר מינה פרה והדר נסבה. וה"ה דמאי למימר דשאל מינה פרה אלא מילתא דשכיחא נקט: **אי** שוכר נמי הוי תיתי שכירות כו'. ולא מסתבר ליה למימר דדוקא שאלה שהוסיף להתחייב באונסין מפקיע שכירות שמתחילה:

בעל בנכסי אשתו לא שואל הוי ולא שוכר הוי. [א] ומיהו גרלה לר"י דשומר חנם הוי וחייב בפשיעה ולפי זה הלוקח בהמה לשלשים יום אע"ג דלאו שואל הוי ולא שוכר דבלשון מקח לקח מכל מקום שומר חנם הוי: **אלא** לוקח הוי מדרבי יוסי ברבי חנינא. וא"ת ולימא דיורש הוי דהיכא דאיכא פסידא דאחריבא הוי יורש ולא לוקח כדאמרי' בסוף פ' יש נוחלין (ב"ב דף קנט:) והכא איכא פסידא דאם שאלה האשה יתחייב בגניבה ואבידה אי הוי יורש כדאמר רבא באלו נערות (כתובות דף נ:) יתומים שהגיח להם אביהם פרה שאולה ומתה בתוך ימי שאילתה או נאנסה אין חייבין באונסין משום דבגניבה ואבידה חייבין וי"ל דלא שייך רבנן יורש אלא משום פסידא דאלמנתו כדי שתהא ניזונת מנכסיו כדאמרינן התם אבל משום פסידא דמשאיל אין לנו לעשות יורש לחייבו בגניבה ואבידה שאם ירצה לא ישאילנו דמי דוחקו להשאילו. והוי כאילו אפסיד לגמרי: **בעל** בנכסי אשתו מי מעל. מי אמרינן **בעל** מעל שהוא עושה עיקר המעשה שנשאה ועל ידי זה זוכה במעות **לו דלמא** אינא עשאה עיקר המעשה שהיא נשאת לו **אי דלמא** בית דין עשו עיקר המעשה שתיקנו שיזכה במעות: **אמר** רבא מאן נמטול נמטול בעל. הלא לא עשה שום מעשה דאיכורא לא ניחא ליה דליקני לא היה צריך לעשות זה דאפי' ניחא ליה דליקני הכל מה שבידה אפילו של אחרים ושל הקדש לא היה קונה כי לא תקנו לו חכמים וא"כ היאך היה לו למעול בנישואין לבדו בלא לקיחת מעות אלא לפי שגבי ב"ד הוצרך להאי טעמא נקטיה נמי הכא לי נמי נקטיה למימר דאפילו לקח המעות לא ימעול כיון דאיסורא לא ניחא ליה דליקני ולא נתכוין לזכות בכל אחרים ואינו מתכוין בנטילתו להוציאו מרשות בעלים דסבור שהן שלו ואינו מועל אלא כשבא להוציא מרשות בעלים כגון גונב או גוזל ההקדש מרשות חבירו כדמוכח פ"ק דחגיגה (דף י. ושם) דאמר נטל אבן או קורה של הקדש לא מעל נתנה לחבירו הוא מעל וחבירו לא מעל ופריך מיגזל גזלה מה לי הוא ומה לי חבירו ומשני בגזבר המסורות לו אבני בנין עסקינן אלמא כיון שהוא ברשותו שאינו מתכוין להוציאו מרשות בעלים אלא סבר הוא שהוא שלו אינו מועל בנטילתו. תמעול איהי, איהי נמי לא עשתה כלום דלא ניחא לה דליקנו בנישואין אלא היתר שהיקנו לו חכמים, ואפי' נקחתם ונתנם לו אינה מועלת כיון שאינה מתכוונת להוציא מרשות בעלים אלא את שלו סבורה ליתן לו נמטלו בית דין וכו': **זיל** שלים ליה גרגא מעליא. פי' בקונטרס גרגא מעליא אחרת יתן לו והשברים יהיו של שואל ואין נראה לרבינו שמואל דאפי' נגנב וגזלן משמע שיכולין לפרוע סובין כמו מזיק כדאמרי' בפ"ק דבבא קמא (דף ה.) כולן כאבות הן לשלם ממיטב פי' עשרים ואחרבע אבות ונגנב וגזלן בכללן אלמא מדמה תשלומי גנב וגזלן לתשלומי מזק וא"כ יפרע סובין ומפרש ה"ר שמואל דמשלם גרגא מעליא הייט שנפחת שהוזל משעת השבירה עד שעת העמדה בדין הוי דשואל ומוסיף על השבירה כשעת העמדה בדין עד שישוה גרגא מעליא דמדמי ליה רב לגנב וגזלן דאמר שמואל בפרק קמא דבבא קמא (דף יא.) דאין שמין לא לגנב ולא לגזלן אלא לגיזקין ורב איה ליה דאף לשואל "אין שמין והתם מייתי מילתא דרב אמילתיה דשמואל וכל ההלכה אייתי התם לעיל מיניה בפחת נבילה דגיזק הוי ואמרו ליה רב כהנא ורב אסי דינא הכי דשברים ברשות משאיל הוזלו דשואל לא הוי כגזלן דגזלן קני לגמרי גזילה בשעתו מיתה ושבירה ולהכי מהדר ליה שואל תברי ושמין לו כמה היו שברים שון בשעת שבירה וממלא ליה דמי מאני והוי

שואל הוי או שוכר הוי? אמר רבא *לפום חורפא שבשתא *מה נפשך אי שואל הוי שאלה בבעלים הוא, אי שוכר הוי, שכירות בבעלים היא, אלא כי קמיבעיא ליה לרמי בר חמא דאגר מינה פרה והדר נסבה (ה) שואל הוי אן שוכר הוי: שואל הוי ואתיא שאלה בבעלים מפקעא 'שכירות שלא בבעלים' אן דלמא שוכר הוי ושכירות כדקיימא קיימא, ומאי שנא דאי שואל הוי דאתי 'שאלה בבעלים' מפקעא 'שכירות שלא בבעלים', אי שוכר נמי הוי תיתי 'שכירות בבעלים' תיפוק 'שכירות שלא בבעלים'? אלא כי קא מיבעיא לרמי בר חמא לגון דאגרא איהי פרה מעלמא והדר נסבה ואליבא דרבנן דאמרי "שואל משלם לשוכר" לא תיבעי לך דודאי 'שאילה בבעלים' היא כי תיבעי לך אליבא דר' יוסי דאמר 'תחזיר פרה לבעלים הראשונים', מאי: שואל הוי - אן שוכר הוי? אמר רבא: בעל לא שואל הוי ולא שוכר הוי אלא לוקח הוי מדרבי יוסי בר' חנינא *דאמר רבי יוסי ברבי חנינא "באושא התקינו האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה, הבעל מוציא מיד הלקוחות" בעי רמי בר חמא בעל בנכסי אשתו מי מעל, אמר רבא מאן לימעול-לימעול בעל, דהיתרא ניחא ליה-דליקני, איסורא לא ניחא ליה-דליקני, תימעול איהי, (דהיתרא) נמי לא ניחא לה דליקני נימעלו בית דין, כי עבדו רבנן תקנתא ואמרו "בעל לוקח הוי" להיתרא, לאיסורא-לא-עביד רבנן תקנתא, אלא אמר רבא "בעל מעל-לכשיוציא מידי דהוה אמוציא מעות הקדש לחולין אבעיא להו כחש בשר מחמת מלאכה מאי? אמר ליה ההוא מרבנן 'רב חלקיה בריה דרב אויא שמיה' מכלל דכי מתה מחמת מלאכה "מחייב? גימא (ג) 'לאו לאוקמא בכילתא שאילתה' אלא אמר רבא לא מיבעיא 'כחש בשר מחמת מלאכה' דפטור אלא "אפי' 'מתה מחמת מלאכה' נמי פטור דאמר ליה "לאו לאוקמא בכילתא שאילתה". ההוא גברא דשאיל נרגא מחבריה איתבר אתא לקמיה דרבא אמר ליה 'זיל אייתי סהדי דלאו שנית ביה ואיפטר, ואי ליכא סהדי מאי? ת"ש *דההוא גברא דשאיל נרגא מחבריה ואיתבר אתא לקמיה דרב א"ל זיל שלים ליה נרגא מעליא א"ל רב כהנא ורב אסי לרב דינא**

שואל הוי. קא ס"ד להתחייב באונסי 'בהמות נכסי מלוג' שלה שהוא עושה בהן מלאכתו: **שאלה בבעלים היא.** שהיא עמו תדיר במלאכתו והיא נשאלת לו תחלה משנשאלה: **מאי שואל הוי.** מינשואין ואילך ומפקעת שכירות וכו' ופטור: **והדר נסבה.** *וחזה הוא לאף בפרה להשתמש בה כל יומי השכירות: *מאי שואל ממנה הוא. והוה ליה לאוקמי כשוכר פרה מחבירו והשתא לא לאחר ומתה דאיפליגו רבנן ור' יוסי בהמפקיד (לעיל ד' נה:) ואמרי רבנן נשבע שוכר שמתה כדרכה ופטור ושואל משלם לשוכר ור' יוסי אומר מחזיר פרה לבעלים: ואליבא דרבנן. דהיינא דקאמר בהדי דמשאיל-הוא ולא לאל בעלים הראשונים לא תיבעי לך דאפילו הוא שואל כיון דלדידה בעי שלומי פטור דשאילה בבעלים היא כי תיבעי לך לר' יוסי דאמר תשלומין לבעלים והשתא לא בבעלים היא מאי: שואל הוי ממנה ושואל חייב באונסים ומשלם לבעלים-אלא שוכר הוי ופטור מתלמוד ומאי שכירותיה שהרי תקנו לה חכמים פרקונה תחת פירות אם נשבית: **אלא לוקח הוי.** ופטור: **ומפה.** ובעל יורש אשתו דבר תורה: **בעל מוציא מיד הלקוחות.** אלמא אין לה רשות למכור דהוא הוי לוקח לראשון: **מי מעל.** כגון שנפלו לה נכסים מאביה משנשאת ועמהן מעות של הקדש ואין ידועין שהן של הקדש ולתמור רבנן בעל זוכה בהן בכל הנכסים להשתמש ולאכול פירות ובתקנה זו נעשה *שליח בנכסי הקדש לקנותם ונקנו לו שזו היא יציאתם לחולין ולפי בעונן לרוכין ומונתן מי מעל בהולאה זו: **לימעול בעל.** דאין היא מוסרתן לו אלא מאיליהם נקנים לו ממיתת אביה: **דהיתרא ניחא ליה וכו'.** **דהיתרא נמי לא ניחא לה דליקני.** אלא ע"כ תקנו לו חכמים: **נמעלו ב"ד.** של ישראל שבאותו דור שכל תקנות משפט תלויה בהן ועל ידיהן נהגות חוקות המתוקנים לגבור מאז והוי כמי שתקנו לו הם קנין זה ונמלאו הם המקנין לנכסי הקדש והוציאום לחולין: **ה"ג.** כי עבוד תקנתא בהיתרא לאיסורא לא עביד תקנתא: **אלא אמר רבא.** בעונן לרוכין ומונתן לא קנאם בעל ולא יצאו לחולין ואין כאן מעל, אלא לכשיוציאם לחולין בעל מעל: **בכילתא.** בכילה: **ואיתבר.** דינא

[מיכודין ג. כ"ב קנט: נדה לג:]

[לעיל לה:]

* עיין תוס' הסוגיות. דיקוק האלה נטלה אביה דר' יוסי לאמוראי אחריים

כתובות כ. עפ: כ"ק פח: לעיל לה: כ"ב כ. קלט:

בקיד הני שלים וי"ג שלים

** נראה דבא לאחוה את הדיא"ה ור' דמי בר חמא בטעלת הנכסים לדיוקא יש מאן

* אומרי הסוגיות הנא מונות לסיעת הסור בבעלים. בתוק הסוגיות הנא דנה בסיעת מה מחמת מלאכה

[ב"ק יח.]

נגיסת רש"ל לשואל שמין

יז א מיי' פ"כ מהלכות שאלה הלכה ז סמג עשין לג טוש"ע מ"מ סי' שמו סעיף מז:

יח ב ג מיי' שם הלכה יא עיין בהשגות ונמגיד משנה טור ש"ע שם סעיף יז:

יט ד מיי' פ"ז מהלכות מעילה הלכה יא:

כ ה מיי' פ"ח מהל' שאלה הלכה ד סמג עשין לב טוש"ע מ"מ סי' שמו סעיף ח:

כא ו מיי' שם הלכה ב וסמג שם טוש"ע שם סי' שמד סעי' ח:

מהגהה

עיין תוס' ד"ה בעל ומיהו כו'. נ"ב מהגר"ם מולק:

הגהות הגר"א

(א) תוס' ד"ה בעל ומיהו כו'. נ"ב מהגר"ם מולק:

נוסא

שאלת רמי בר חמא - אשה טיולטת נכסי אביה ויש בהן קרקע - דאם בדאי מוכל בעצמ מעשה הירושה

מהגה

ד"ה אמר רבא עי' התוספות ב"ב בתקנת רבא על הדיא"ה בשאלת רמי בר חמא

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ומדר וכו' וזוכה הוא לף בפרק. קשה לי הא בכה"ג לא זכה הבעל בפירות דספרס כיון דליכא קרנא לדידה. עיין בכס"ל בכתובות דפטע ע"ב ד"ה אוכל דגבי בכמה איכא פרה ל"ם כן - ונע"ב:

נוסא

באם שואל חייב בחיבה מחמת מלאכה

ב) מתה מחמת מלאכה

מהגה

"ההוא גברא" סדנה אל מקרים בדינין מתה מחמת מלאכה

נוסא

שואל טעמ ונטבר הכפל - מה מעלה